

KATARAKTA KASALLIGI VA UNI PAYDO BO'LISH SABABLARI

Ro'ziyeva Z.A. - TDSI davolash fakulteti 2-kurs

Ashurova M.A. - TDSI davolash fakulteti 2-kurs

Husanova M.A. - Ilmiy rahbar

Anatomiya va klinik anatomiya kafedrası.

Toshkent davlat Stomatologiya instituti.info@tdsi.uz

Annotasiya: tibbiyot amaliyoti va tibbiyot bilimlarning rivojlanishini ijtimoiy iqtisodiy formatsiyalarning rivojlanishi bilan bog'liq ravishda o'rganuvchi fandir. Tibbiyot amaliyoti o'z rivojlanishida kasalliklarni aniqlash, ularni davolash va oldini olish sohasida, yangi-yangi usullar ishlab chikib, tibbiyot fanini boyitadi.

Maqsad: Katarakta kasalligi -Katarakta (yun. katarrhaktes — sharshara) — ko'z gavharining xiralanishi. Bunda ko'zga tushayotgan yorug'lik nurlarining yo'li qisman to'silib qolib, ko'z ba'zan ko'rmay qoladi. Ko'z gavharining qaysi qismi xiralashganiga qarab, Ko'zning quyidagi turlari farq qilinadi: old va orqa polyar K., xaltali K. (gavharni o'rab turgan kapsulada bo'ladi), ya d rol i (gavharning markazida bo'ladi), urchuqsimon, qavatli yoki zonulyar, to'liq plyonkasimon, ko'p shaklli, po'stloq K.si (gavharning periferik qavatiga tushadi). Ko'z gavharida xiralashning boshlanishi birlamchi K. deyilsa, gavharning yadrosi yoki K. massalari olingandan so'ng paydo bo'lgan xiralash ikkilamchi K. deyiladi.

Qarilik kataraktasi (Cataracta senilis) — qariyalarning ko'z gavhari patologiyasi bo'lib, hayot davomida orttirilgan kataraktalarning juda ko'p uchraydigan ko'z gavhari kasalligidir. Bundan tashqari kataraktaning boshqa turlari ham aniqlangan:

Asoratli katarakta (cataracta complicata) — turli umumiy kasalliklardan keyin paydo bo'ladia katarakta,

Shikastlanish kataraktasi (cataracta traumatica) — ko'zga zarb tegishidan paydo bo'ladigan katarakta,

Nurlar ta'siridan yuzaga keladigan katarakta — (ultrabinafsha, infraqizil, rentgen)kabi nurlarning zararli ta'siri sababli paydo bo'ladigan katarakta,

Ikkilamchi kataraktalar (Hayotda orttirilgan kataraktalar awal bir ko'zda, keyin esa ikkinchi ko'zda paydo bo'ladi. Qarilik kataraktasida loyqalanish ko'pincha gavharning po'stlog'ida paydo bo'lib turadi va bunday holatga kulrang kataraktasi (Cataracta corticalis) deyiladi. Loyqalanish yadrodan boshlanadigan (Cataracta nuclearis) yadro kataraktasi

Katarakta bu — shunchaki xiralashish yoki ko'z gavharining xiralashuvi. Bu ko'rishga xalaqit berishi yoki to'sqinlik qilmasligi mumkin. Aslida, ko'p odamlar o'zi bilmagan holda kataraktaga ega. Odamlar ko'rish maydonining bir qismi noaniq yoki xiralashgandagina katarakta borligini payqaydi. Boshqa holatda esa odam

faqatgina yorqinroq yorug'likda yaxshiroq ko'radi. Yorqin yorug'likda qorachiq kengaygani uchun mos ravishda ko'zga ko'proq yorug'lik kiradi. Katarakta ko'z qorachig'i odatdagidan ko'ra kulrang yoki rangi ochroq bo'lib ko'rinadigan effektini keltirib chiqaradi. Katarakta bilan og'rigan keksa odamlarda qorachiq juda kichik bo'lishi mumkin.

Kelib chiqish sabablari:qandlidiabet,alkahol ,mahsulotlari.Bundan tashqari qon tomirlar sklerozi va boshqa sabablarga ko'ra paydo bo'ladi.

Rivojlangan katarakta natijasida qorachiq sutrangga kiradi. Katarakta ko'proq keksa odamlarda kuzatiladi. Biroq ba'zida yangi tug'ilgan chaqaloq yoki yosh bolalarda ham uchraydi va bu shikastlanish yoki umumiy kasalliklar natijasida ham paydo bo'ladi. Boladagi kataraktani jarrohlik yo'li bilan gavharni olib tashlamasdan ko'rish qobiliyatini tiklash mumkin. Odamlarning normal ishlashiga to'sqinlik qiladigan jiddiy katarakta bo'lganida, operatsiya paytida gavharni olib tashlash kerak. Bu to'liq ko'rlikning oldini olish uchun faqat bir ko'zda amalga oshiriladi.

JSST statistikasi bo'yicha ko'rlikka olib keluvchi sabablarning deyarli yarmini katarakta kasalligi tashkil etadi. 50-60 yoshli insonlarda katarakta aholining 15 % qismida, 70-80 yoshdagilarda 26-46 %, 80 yoshdan kattalarda esa deyarli barcha insonlarda uchraydi.

Ko'zning tug'ma kasalliklari orasida ham katarakta eng ko'p uchraydigan kasallikdir.

Xulosa:Bu kasallikni davolash ko'plab usullari mavjud shulardan eng samaralidir jarrohlik usulidir.

Ushbu operatsiyaga muhtoj bo'lganlarning aksariyati tabiiy ravishda uning muvaffaqiyatli o'tishidan xavotirlanadi. Aslida yaxshi jarroh amalga oshiradigan bunday operatsiyasida muvaffaqiyatsizlik xavfi juda kam bo'ladi. Keyinchalik bemor ko'zoynak yordamida ko'zdagi gavhar kabi ko'rishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Gadayev, A., Mirsharipov, U.Odam anatomiyasi [Matn] /Gadayev Abdig'affor, Utkur Mirsharapov - Toshkent: Muharrir nashriyoti, 2022. -704b.
- 2.<https://sinaps.uz/bilasizmi/11933/>
3. <https://avitsenna.uz/katarakta/>